

»SLOVENE« velja

po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej . . . K 240.—
na pol leta . . . K 120.—
na četrt leta . . . K 60.—
na en mesec . . . K 20.—
Za izposojništvo celoletno K 40.—

Sobotna izdaja: ==

na celo leto . . . K 40.—
na izposojništvo . . . K 55.—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petstvarna (59 mm
široka in 3 mm visoka ali uje
prostor)

na enkrat . . . po K 6.—
poslana itd. . . po K 9.—

Pri večjem naročilu popust.

Najmanjši oglas 39/9 mm K 15.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Kopirati se ne vračajo; neizbrkana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 930 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

15 milijard kron držav-
nega posojila!

I.

Na šesti redni seji zakonodajne skupščine je vlada predložila skupščini velen zakonski predlog, ki bo silno vplival na vse naše politično in gospodarsko življenje. Predlog vlade se glasi:

1. Finančni minister se pooblašča, da more najeti za potrebne prometne investicije, za pokritje državnih obveznosti v inostranstvu in za odplačilo državnega dolga pri Narodni banki v inostranstvu posojilo v učinkovitem znesku do 500 milijonov frankov v zlatu ali v drugi zlati valuti iste vrednosti po pariteti.

2. Finančni minister se pooblašča, da založi kot garancijo za to posojilo vrednost investicij iz tega posojila, ali pa prebitek zastavljenih monopolskih dohodkov ali pa nezastavljene monopolne dohodke.

3. Emisijski kurz in obresti tega posojila naj se ugotovi na podlagi stanja svetovnega denarnega trga v trenutku, ko bo posojilo sklenjeno. Pogodba glede posojila postane polnoveljavna, ko jo odobri Narodna skupščina.

4. Ta zakon stopi v veljavo, čim ga podpiše kralj in čim se razglasi v »Službenih listih«.

Ako preračunamo vrednost 500 milijonov zlatih frankov na naše krone (100 frankov v zlatu — 214 frankov v papirju, 100 papirnatih franc. frankov pa velja 1350 jugosl. kron), dobimo ogromno vsoto 15 milijard ali 15 tisoč milijonov kron, katere si hoče izposoditi naš finančni minister — na čem račun? Ako računamo, da bo treba plačevati od te vsote na leto le 5 odstotkov obresti, dobimo vsoto od 750 milijonov kron, katere bo morala plačevati država samo na letnih obrestih! To so velikianske številke in zato je že vredno, da si ogledamo nekoliko natančneje, kam hoče dati država tak debel denar!

Zakonski predlog predvideva v točki 1. tri vrste izdatkov iz nameravanega posojila: a) za prometne investicije, b) za pokritje državnih obveznosti v inozemstvu, c) za odplačilo državnega dolga pri Narodni banki.

Kratko in jedrnatno je to povedano, toda če bi prišel zasebnik v privatno banko s tako jedrnatim finančnim programom, bi ga kratko in jedrnatno vrgli ven. Minister pravi, da bo porabil denar za prometne investicije, t. j. za gradnjo železnice, cest itd. Nikjer pa ne pove ne minister, ne poročevalec finančnega odseka — to je dr. Žerjav, zato je elaborat tudi tako sijajen — in ne predlog sam, katerega prometna pota se bodo gradila, koliko kilometrov dolga in po kakšni ceni! To mora tisti, ki bo navsezadnje plačeval, da bo ves črn, namreč davkoplačevalec, vendar vedeti in vedeti mora to tudi parlament, ki je zastop davkoplačevalcev. Dokler ne vemo, kam bo denar romal in zakaj, ga ne damo! Dalje: v katerih pokrajinah se bo investiralo in koliko? Tudi to je važno vedeti, ker je namreč povsod navada, da se v prvi vrsti ali vsaj, kolikor je mogoče, ozira na tiste kraje, ki največ plačujejo in ne samo na pasivne. Tudi o tem ne najdemo v vladnem predlogu niti besedice!

Mnogo zanimivejše pa je poglavje o naših državnih obveznostih v inozemstvu. Ne samo zanimivo je to poglavje, ampak naravnost zagonetno in zavito v neprodno megle. Mi vemo, da obstoje naše državne obveznosti v inozemstvu iz dveh delov: iz državnih dolgov bivše kraljevine Srbije in iz dolgov kraljevine, Srbije, Hrvatske in Slovencev. To je vse, kar vemo. Višine in zneska državnih dolgov bivše kraljevine Srbije do danes še ne pozna nobena prat'ka! To pa zato ne, ker še niso ugotovljeni obračuni zavezniški, zlasti s Francozi. Srbska vojska je dobivala od zaveznikov vse: hrano, obleko, orožje itd., a ni še do danes ugotovljeno niti od strani srbske niti od strani francoske intendantice, kaj je smatrali kot »poklon«

t. j. v koliko so zavezniki smatrali srbsko armado kot najemniško četo, in kaj je šlo na račun srbske države in srbskega državnega dolga! Dokler se pa višina našega skupnega državnega dolga natančno ne ugotovi, je brezumno govoriti o kaki poravnavi vnanjih obveznosti. Do te ugotovitve pa še leta in leta ne bomo prišli, a kadar bomo prišli, bo 500 milijonov frankov bržčas mnogo — premalo! Gospodje zavezniki bodo že dobro zaračunali vsako kost, ki jo je ogloidal srbski vojak na solunski fronti.

Naravnost porazna pa je za sedanjí vladni in finančni sistem tretja točka: Odplačilo dolgov pri Narodni banki. Ti dolgov znašajo štiri milijarde dinarjev ali 16 milijard kron! Toliko je v prometu tu-

di papirnatega denarja! Ta papirnata gorra je najboljši dokaz, da sedanjí vlastodržci sploh ne vedo, kaj je državno gospodarstvo. Oni ne vedo, da je glavna stvar v vsakem gospodarstvu red in v državnem gospodarstvu pregled nad dohodki, po katerih se morajo uravnjavati stroški. Kdor nima denarja, naj ne hodi pit šampanja in država, v kateri se po izjavi samega finančnega ministra ravno v najbogatejših krajih ne plačuje niti ene petine predpisane davka, naj ne troši milijard za to-pove! Najprej dohodki, potem stroški! O kaki ureditvi davčnega in finančnega sistema pa pri nas doslej ni niti sence govora in preko prvih diletantskih poskusov še dolgo ne bomo prišli v velikem delu naše države.

Iz parlamenta.

Včeraj smo objavili le kratko poročilo o šesti seji zakonodajne skupščine. Zaradi velike važnosti predmeta, ki so ga včeraj obravnavali kot prvo točko dnevnega reda, objavljamo danes obširnejše poročilo.

Šesto redno sejo je otvoril predsednik Ribar ob pol 11. uri. Tajnik prečita po zapisniku prošle seje dopis ministra notranjih zadev, v katerem naznanja, da je zakon za zaščito države podpisala vlada (ker je regent odsoten) in da je že razglašen v »Službenih Novinah«. Po prečitaniju sozanih brzojavk za pokojnim Draškovićem preide skupščina na prvo točko dnevnega reda:

Poročilo finančnega odbora o državnem posojilu v inostranstvu.

Vlada je predložila finančnemu odboru pooblastilni zakon, da sme finančni minister zaključiti v inostranstvu posojilo v znesku od 500 milijonov frankov v zlatu. (Predlog priobčujemo v uvodnem članku.) O tem predlogu poroča finančni odbor sledeče:

Finančni odbor je danes sklepal o zakonskem predlogu, s katerim se pooblašča finančni minister, da zaključi posojilo v znesku 500 milijonov frankov v zlatu. Odbor je vladni predlog z malimi izpremembami sprejel na znanje, ker smatra, da je posojilo potrebno za investicije, ki se ne dajo kriti iz tekočih dohodkov, domači kapital pa ni dovolj močan. Dolg naj služi dalje v pokritje državnih obveznosti v inostranstvu in za odplačilo dolgov pri Narodni banki, da se prepreči nadaljna inflacija s papirnatim denarjem. Kar se tiče fundiranja tega posojila, smatra odbor, da sme finančni minister dati kot garancijo vrednost investicij, potem nezadolžene dohodke monopola (v prečanskih krajih) in eventuelne prebitke zadolženega monopola (v Srbiji).

Iz govora finančnega ministra.

Nato je povzel besedo finančni minister dr. Kumanudi, ki je izvajal glede prometnih investicij, da stoji na prvem mestu praga, ki bi spajala centum države z morjem. Zveze z morjem danes nimamo in dokler se ta ne realizira, nismo gospodarsko neodvisni. Glede državnih dolgov v inostranstvu je rekel minister, da jih imamo mnogo, ni pa povedal, koliko in katere. Za plačevanje obresti od teh dolgov potrebuje država tuje valute, katere mora kupovati na borzi in tako sama država dviga kurz tujim valutam. Če pa dobi država zahtevano posojilo, ji ne bo treba iti več na borzo in vrednost dinarja bo zrastle. — Dolgovi pri Narodni banki znašajo 4 milijarde dinarjev. Ta dolg mora država odplačati, da zmanjša število papirnatega denarja, kar bo tudi ugodno vplivalo na vrednost dinarja in na padanje cen vsled višje vrednosti dinarja.

Zemljoradniki proti posojilu.

Zemljoradniki Voja Lasič graja posamezne točke zakonskega predloga, zlasti pa, da ni razvidno, kolika vsota od posojila se namerava porabiti za investicije in kolika za pokritje raznih državnih obveznosti v tujini. Pravi, da se skupščina ne more odločiti za posojilo, ker ji niso znani računi o državnih dohodkih in izdatkih. Namesto posojila bi bilo predvsem potrebno spraviti proračun v ravnotežje, varče-

vati pri raznih uradih, povečati produkcijo in izvoz.

Govor posl. dr. Dulibiča.

Nato je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Dulibič, ki je izvajal, da je načrt, da se zgradi povsem nova železnica, ki bi spajala našo prestolico z morjem, gotovo dobra stvar, vendar bi bilo pred zgradbo te železnice, ki bo trajala leta, popraviti in dovršiti že obstoječe proge, n. pr. ličko železnico in takozvano gozdno železnico Prijedor—Knin. Govornik obžaluje, da nimamo prave slike ekonomskega in finančnega stanja naše države. Imamo samo približno bilanco izvoza in uvoza, nimamo pa niti pregleda o vloženem našem kapitalu v posamezna podjetja, niti statističnih podatkov o naših gospodarskih razmerah. Po teh podatkih bi se inozemstvo moglo prepričati, kako povoljno mi napredujemo. Govornik meni, da znašajo pasiva trgovske bilance mnogo več od letnih 2 milijard, kakor to kaže uradno poročilo. Bolj merodajna za presojanje ekonomskega stanja bi bila takozvana plačilna bilanca naše države, po kateri bi znali, kolika vrednost je prišla v državo in kolika vrednost je izšla iz države. Govornik bi želel, da nas g. finančni minister iznenadi s statistiko, koliko so naši poedinci dolžni v inozemstvu. V to svrhu bi bil potreben vpogled v knjige posameznih trgovskih in industrijskih podjetij, da se vidi, v čigavih rokah so delnice, kakšna je kontrola nad njimi, kakšne so dividende in kam gredo. Pa tudi plačilna bilanca poleg trgovske ni zadostna, potrebna bi bila skupna gospodarska bilanca in čim točnejši podatki o gospodarskem stanju cele države. Inozemci se boje sklepali posle z našimi ljudmi in zato se vsak mesec menjavajo naredbe o uvozu in izvozu, o carini in zunanjih trgovini. To je škodljiv diletantizem in govornik ga osvetljuje z dvema primeroma. Prvi je davek na vojne dobičke, katerega so morali naši ljudje plačati celo od dohodkov leta 1914. in naprej; v se pa, da se zasebniki v svojem življenju ravna po svojih izdatkih in po davku, ki ga morajo plačati. Sedaj ob reviziji vseh naših davčnih zakonov in naredb bi bilo treba ta moment proučiti.

Drugi primer diletantizma vidi govornik v načinu, kako se je zamenjaval denar v osvobojenem delu Dalmacije. Ljudstvo je tam v drugi coni izročilo 200 milijonov nežigosanih kron v zameno. Pri tem se je računalo 1 dinar za 10 nežigosanih kron in 1 lira za 16 nežigosanih kron. Ljudstvu je bil najprej dan eden na račun od 16 milijonov dinarjev, a nato od 20 milijonov dinarjev, ker je država očividno uvidela, da bi sicer ljudstvo preveč oškodovala. Po vsotah, ki jih govornik navaja, se vidi, da je ljudstvo izgubilo do 70 odstotkov svoje-ga imetja. Ljudstvu bi se morala izplačati efektivna vrednost denarja, ne pa, da se denar zamenjava tako, kakor se je doslej godilo. Govornik vidi v tem postopanju dokaz, da se pri nas dela brez globljega razmišljanja in da to škodi državi sami. Tudi v tem tiči en vzrok, zakaj naš dinar pada. Nadaljnji vzrok je tudi to, da nimamo poročila o splošnem stanju in pa pomanjkanje zaupanja v nas. Pa tudi politični faktorji vplivajo na tečaj denarja. Govornik meni, da bi se s sedanjim posojilom moglo

pomagati državi in da bi bilo to koristno, vendar pa bo on in njegova stranka iz navedenih vzrokov glasovala proti temu zakonu.

Finančni minister je v dolgem govoru odgovarjal na izvajanja dr. Dulibiča, nato pa je govoril republikanec Gjonović proti posojilu, ker se boji, da bo breme padlo na one, ki so gospodarsko slabi. To vprašanje bi se najbolje rešilo, ako se uvede nov davek na vojne bogataše.

Proti posojilu sta še govorila zemljoradnik Čeda Stanković in soc. dem. Zvonimir Bernot. Nato se je seja zaključila ob 12. uri 50 minut.

Ob 18. uri 45 minut se je seja zopet nadaljevala. Prvi je govoril radikalni disident dr. Momčilo Ivanič, ki je izjavil, da bo glasoval proti. Proti zakonskemu predlogu se je izjavil tudi poslanec Deržić. Finančni minister Kumanudi je na kratko odgovarjal na izvajanja poslanca Ivaniča. Po govoru radikalca Nika Miletiča se je vršilo glasovanje. Predlog je bil v načelu sprejet s 157 glasovi proti 29 glasovom. Za predlog je glasovala vladna večina, proti pa Jugoslovanski klub, zemljoradniki, republikanci, narodna socialista, socialni demokrati ter radikalca Ivanič in Žujović. Seja se je zaključila ob 20. uri 35 minut.

Nadaljevanje debate o državnem posojilu.

Belgrad, 4. avgusta. Sedmi redni se-stanek zakonodajne skupščine je otvoril predsednik dr. Ivan Ribar ob 10.30 dopoldne. Sprejel se je zapisnik zadnjega sešanka. Nato se je čitalo poročilo verifikacijskega odseka o ukinjenju mandatov komunističnih poslancev. Na dnevnem redu je bila razprava o posameznostih zakonskega predloga o pooblaščenju vlade za najetje državnega posojila. Ko je prečital posl. dr. Gregor Žerjav prvi člen, je povzel besedo

radikalca Aleksa Žujović, ki je razlagal, zakaj je glasoval proti in zahteval, naj se najprej sestavi proračun, potem šele naj se najame posojilo. Pravi, da je prepričan, da je treba sestaviti še eno kontrolo, ki bo parlamentarna kontrola. Izvoli naj se odsek, ki bo kontroliral trošenje teh kreditov. Pod temi pogoji bi tudi on glasoval za to pooblastilo. Finančni minister odgovori, da bi tak parlamentarni odbor, kakor ga zahteva posl. Žujović, imel nalogo, da kontrolira trošenje posojila. Na dnevnem redu ni nadzorstvo za trošenje posojila, ampak pooblastilo, da se more vlada prirediti pogajati za najetje posojila, Sicer pa bi bil tak parlamentarni odsek odveč.

Radikalca Miletič prosi poročevalca in finančnega ministra, naj se sprejmejo njegovi predlogi za izpremembe, to je, da se zamenja v napisu beseda »zakon« z »zakonsko pooblastilo za najetje državnega posojila«. Finančni minister in poročevalec menita, da bi bilo to odveč, ker da je to eno in isto. Prvi člen je bil sprejet v redakciji odseka z večino glasov, istotako drugi in tretji člen. Pri četrtem členu je bila sprejeta predlagana izprememba v napisu, ki jo je predlagal radikalca Miletič. Predsednik nato objavi izid glasovanja.

Zakonski predlog o pooblastilu vlade za najetje posojila je bil sprejet s 145 proti 17 glasovom. Glasovalo je 162 poslancev. Predsednik sporoči, da je predlog zakonskega pooblastila sprejet v celoti. S tem je bil dnevni red izčrpan. Prihodnja seja je bila sklicana za popoldne ob 15. uri.

Popoldnaska seja. — Debata o razveljavljenju komunističnih mandatov.

Belgrad, 4. (Izv.) Na današnji popoldanski seji je bilo na dnevnem redu poročilo o razveljavljenju komunističnih mandatov. Pri tem je prišlo do spora med radikali in demokrati. Radikalci so namreč zahtevali, da se razveljavijo vsi komunistični mandati brez izjeme, demokrati so pa bili za to, da se ne razveljavijo mandati komunističnih poslancev Vlade Markovića, Mandunića in Bobulovića, ki so že prej izstopili iz komunistične stranke, ker so upali, da bošta prva dva vstopila v de-

mokratski klub. Demokratom so se pridružili tudi muslimani, ker so mislili, da bo Bobulović vstopil v njihov klub. Ker se niso sporazumeli, je bila seja prekinjena. Po kratkem odmoru se je seja nadaljevala. Radikalec Miladinović je stavil predlog, da se razveljavijo vsi komunistični mandati. Predlog je bil z večino glasov sprejet.

Dve šoli.

Po zadnjih vesteh je gotovo, da sta Irška in Anglija končno našli pot druga do druge, da se bo irsko-angleški spor končno poravnal temeljem medsebojnega sporazuma. Niso sicer še znane podrobnosti tega sporazuma. Toda iz izjav irskega voditelja de Valere vemo, da je najmanj, na kar bi Irška pristala, avtonomija po zgledu angleških dominijonov. Zadnje vesti o poteku pogajanj med de Valero in Lloyd Georgeom pa naglašajo, da so sinfajnovci z veliko večino pristali na predloge angleške vlade in da je smatrati angleško-irski spor kot rešen. Iz tega je jasno, da je Anglija Irski dovolila tako obsežno avtonomijo, kakor jo imata n. pr. Južna Afrika in Avstralija. Tako je končno mala Irška izsilila priznanje svoje narodne volje od svetovne britanske velesile. In to po zmagoviti svetovni vojni, ki je domalega popolnoma nasitila vse britanske zunanje politične želje in potrebe.

Kaj je nagnilo Anglijo do take popustljivosti nasproti Irski? Velikodušje in pravicoljubnost gotovo ne, ker teh činitelev velika politika, ki jo vlada zgolj sebičnost, ozir na koristi lastnega plemena, ne pozna. Ampak Anglija se je prepričala, da Irske s silo nikdar ne bo uklonila svoji volji in da je vsak nadaljnji napor v tem pravcu izgubljena žrtev. In žrtev je po strašni svetovni vojni tudi Angliji dovolj in miru, resničnega miru na zunaj in znotraj se po tej vojni tudi Angliji zelo resno hoče. Saj jo čakajo ogromne gospodarsko-socialne naloge doma in v dominijonih, ki jih mora nujno rešiti, da se ji stavba njene imperije od znotraj ven ne razrubi. Razen tega vstaja na Daljnem vzhodu nov grozeč oblak, o katerem se ne ve, kak obseg bo zavzel, kaj nosi komu. Spričo vsega tega je Anglija končno našla voljo, da se poravna z Irsko in udovolji njenim zahtevam. In kakor poročajo iz Londona, vlada tako na Irskem kakor tudi na Angleškem odkrito veselje, da je konec mnogoletne medsebojne borbi, ki je oba naroda stala nepreglednih žrtev v blagu in krvi.

To je šola za naše državnike — kakor nalašč umerjena za naše sedanje razmere! Ali jo bodo umeli? Pred kratkim je neki belgrajski list pozival vlado, naj nastopi proti Hrvatski in Sloveniji kakor Anglija proti Irski. Ta poziv naj bi našel sedaj odmev!

Nič manj aktualna za naše razmere ni šola, ki nam jo istotako pravkar daje Italija. Ta dežela se zvija danes v krčih državljanske vojne. Državna avtoriteta je padla na ničlo, obe prevladujoči struji: socializem in fašizem si po lastni volji in z lastno pestjo delata pravico. Bombe pokajo, težko pridobljena dragocena imovina se požiga in uničuje, človeško življenje ni vredno piškavega oreha. Na armado, ki je sestavljena iz širokih slojev prebivalstva in tedaj iz pristašev obeh pobijajočih se struj, se ni zanesti. Vsa trezna Italija s strahom in trepetom opazuje, kako se bliža pogin in roti duhove, ki jih je preje klicala ali jim vsaj dajala potuho. Brez pretiravanja moremo reči, da je fašizem vrgel Italijo na rob propada.

Sedaj pa pomislimo, da se prav v teh dneh z odobravanjem merodajnih činitelev ustvarja fašistovska organizacija tudi v naši državi! V to svrhu se je obnovila bivša Narodna Obrana v Belgradu, ki naj raztegne svoje »delo« po vsej državi. Tako poročajo belgrajski listi. Nekdaj je služila Narodna Obrana plemenitemu namenu narodnega osvobođenja, sedaj naj da plašč za protizakonito preganjanje državljanov, ki so s sedanjim režimom nezadovoljni, sedaj naj z državljansko vojno podere, kar je preje z dragoceno krvjo narodnih sinov zidala. Ali srbski narod res še ne bo spoznal, kam tirajo državo gotovi ljudje, ki so si osvojili diktatorske vloge? — Italija in Irška glasno učita!

Depeše med belgrajsko in rimsko vlado v baroškem vprašanju.

Rim, 3. avgusta. (Izv.) »Agenzia Argon« poroča, da sta povodoma izjav zunanje ministra Della Torretta o baroškem vprašanju belgrajska in rimska vlada menjali depeše. Jugoslovanska vlada je naglasila, da mimo tako dalekosežnih izjav ne more iti molče in jih je vzela na znanje. V nadaljnjem je jugoslovanska vlada — glasnost gornjega vira — priznala, da je važnost rapalske pogodbe bolj v njenem duhu nego v njeni črki in da je njena uspešnost predvsem v tem, da se dosežejo

pristrčni medsebojni odnosi, ki bodo v korist obeh narodov dovoljevali, da se v podrobnem rešijo mala vprašanja. Pravo jedro vprašanja je sedaj v sestavi reške vlade in italijanska vlada je odločena, da napravi nadaljnje korake za pomirjenje na Reki.

Reško vprašanje.

Trst, 4. avgusta. (Izv.) »Piccolo« poroča iz Rima: Včeraj se je vrnil iz Reke v Rim poveljnik Foschini, ki ga je vlada bila poslala na Reko kot komisarja. V Rimu so tudi poverjenik Castelli, senator Quartieri in polkovnik Storchio iz vojaško-političnega urada na zunanjem ministrstvu.

Kakor se govori, se bodo odslej vsa pogajanja o Reki vršila v Rimu. Dejstvo pa je — piše »Epoca« — da namerava italijanska vlada, kakor je uradno izjavil Bonomi, dati mesto pri pogajanjih z Jugoslavijo tudi svobodni državi Reki, da se jih udeležuje po svojem rednem zastopstvu. V to pa je treba, da se med različnimi reškimi strankami doseže sporazum, temeljem katerega bo mogoče sestaviti vlado.

Kadar se premagajo še ostale težkoče (za kar se živahno prizadevajo vplivne osebe, ki poznajo mesto od blizu) in bo sestavljena vlada svobodne reške države, se bodo znova začela pogajanja z Jugoslavijo za določitev meja in ustanovitev pristaniškega konzorcija. Vsaka govorica o teh pogajanjih, o načinu sestave konzorcija, dobi njegove veljave itd. je zaenkrat prezgodnja.

Sporazum med fašisti in socialisti v Italiji.

Rim, 3. avgusta. (Izv.) Parlamentarna akcija predsednika rimskega parlamenta De Nicola za dosego sporazuma med fašisti in socialisti je imela popoln uspeh. Zadnje sporne točke so razčistili 2. t. m. Te točke so bile: 1. upostava službenih mest z osebami, ki so bile po fašistični prisliljene odstopiti; 2. razobešanje narodnih zastav na uradnih poslopih; ločitev socialističnih gospodarskih lokalov od političnih. — Glede ljudskih arditov — antifašistovska organizacija — je socialistična stranka podala izjavo, da nima z njo nobenih zvez. Pogodba se podpisuje še danes. — De Nicola je bil na sodelovanje pri sklepanju sporazuma med fašisti in socialisti povabil tudi druge parlamentarne stranke. Izmed teh je ljudska stranka sodelovanje odklonila z utemeljitvijo, da je na tem boju neudeležena; republikanska stranka je odgovorila, da hoče v tej stvari do konca ostati nevtralna, a komunistična stranka je naznanila, da je sploh nasproti na mirovni pogodbi.

ALBANSKI POZIV NA UPOR V NAŠI DRŽAVI.

Prizren, 4. avg. Polkovnik Ali Semibeg Kosturaš, glavni poveljnik albanske vojske ki operira proti miriditom, je poslal arnavtskemu prebivalstvu v naši državi pismo, v katerem ga pozivlje na upor.

OBČINSKE VOLITVE V ČRNIGORI.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Notranje ministrstvo je končalo priprave za občinske volitve v Črni gori. Volilo se bo po zakonu, ki velja za Srbijo.

ZA POMOČ RUSIJI.

Pariz, 4. avg. Ministrski predsednik Briand je zaveznikom predlagal, da bi se ne seji vrhovnega sveta nudila zaveznikom prilika, da bi z Zedinjenimi državami sodelovali pri ukrepih za takojšnjo preskrbitev Rusije z živil, da bi se pobijala lakota, ki vlada ob Volgi. Ni pa govora o tem, da bi se vpostavili z Rusijo normalni trgovsko-politični odnosi, ker bi to utegnulo pominiti dejansko priznanje sovjetov.

RUSKO-BOLGARSKA POGAJANJA.

Belgrad, 4. avg. Presburo poroča iz Pariza: Po poročilih iz Kodanija se nahaja bivši bolgarski častnik Avramov v Berlinu, kjer se bodo vršila pogajanja med Bolgarsko in Rusijo za gospodarske stike med obema državama.

PROSTA TRGOVINA V RUSIJI.

Moskva, 4. avg. Svet ljudskih komisarjev je izdal natančna določila o otvoritvi in izvrševanju trgovskega delovanja in navodila za nadziranje trgovine. Vsak državljan ima pravico trgovati s poljedelskimi proizvodi in industrijskim blagom. Izvzeti so samo taki proizvodi, proti katerim se na podlagi posebnih dogovorov dobavljajo surovine.

NEMIRI V VLADIVOSTOKU.

Moskva, 4. avg. Po poročilu iz Čite so vsled terorja rdečih čet ponoči 26. julija v Vladivostoku izbruhnili nemiri. Razstreljena sta bila dva vodovoda. Vstaši so zavzeli železniško križišče 25 vrst vzhodno od mesta. Posamezni oddelki vstašev se bližajo Vladivostoku. V mestu je bilo aretiranih mnogo delavcev. Vse ladje prostovoljne flote so pripravljene s polno paro. Delavci v strojnih tovarnah so stopili v stavko.

RUMUNIJA PROTI KOMUNISTOM.

Varšava, 4. avg. Po semkaj došlih vesteh je rumunska vlada socialno komunistično stranko proglasila za nepostavno, da bi mogla upravičiti proti njej izjemne odredbe. Vse strokovne organizacije so bile razpuščene ter je bilo aretiranih mnogo komunistov.

REVOLUCIJA NA PORTUGALSKEM.

Madrid, 3. avg. Kakor poroča brzjavka iz Viga, se širi tam govorica, da je v Lizboni izbruhnila revolucija. V mestu so se ukrenile obširne varnostne odredbe, iz raznih provinc prihajajo čete, vendar pa dostavlja brzjavka, da je v mestu in po vsej deželi mir.

Socialni tečaj krščansko mislečega učiteljstva na Brezjah.

Socialnega tečaja se udeležuje nad 70 učiteljev in učiteljic. Zjutraj ob pol 8. uri je vsak dan cerkven govor in sv. maša pred čudodelno podobo Marije Pomočnice, pri kateri poje društveni učiteljski cerkveni zbor. Ob 9. uri se prične tečaj, ki s predavanji in debato traja do 1. ure. Ob 1. uri je skupni obed, popoldne izleti v okolico.

V sredo, prvi dan tečaja, je imel prvo predavanje predsednik uradov zaščite dece, Fr. Lavtižar. V tem predavanju je seznanil učiteljstvo z vsemi napravami, društvi in zavodi, ki so ustanovljeni v ta namen od strani države in privatne dobrodelnosti. Ob koncu je učiteljstvu podal smernice, kako naj se udeležuje pri tem delu: 1. da prevzame delo pri krajevnih organizacijah državne zaščite dece, 2. da podpira dobrodelna društva, 3. da gre na roko vdovam in sirotam, 4. da čuva ugled naših redovnikov in redovnic, ki s tako vsestransko delavnostjo in požrtvovalnostjo delujejo za zaščito dece.

Druugo predavanje: »Delo izven šole med kmetiškimi ljudstvom« je imela učiteljica Žirovnik. V krasnih besedah, ki so pričale o njenem vsestranskem delu zlasti pri mladinskih organizacijah, je pokazala tri zvezde - vodnice za to delo: Idealnost, ljubezen, požrtvovalnost.

Popoldne je učiteljstvo napravilo pešizlet v Kamno gorico, rojstni kraj našega velmoža dr. Lovra Pogačnika, ker se vsi pač ne bodo mogli udeležiti odkritja spominske plošče v njegovi rojstni hiši. V večernem hladu se je vrnilo na Brezje, kjer je zavlada pristrčna in neprisiljena zabava in se menjavala z lepim petjem društvenega zbora.

V četrtek je imel prvo predavanje dr. Mohorič o zadrugi, denarnih in ekonomskih zadrugah, njih delu in urejanju. Pozival je učiteljstvo, naj pri njih sodeluje, saj se v njih zbira narodni kapital; delo v zadrugi je delo za narod in državo, za kar moramo delati vsi in povsod. Ob sklepu je povdarjal potrebo učiteljskega sodelovanja pri vseh prosvetnih organizacijah. Ne se bati neuspehov, ne ovir! Ne iskati priznanja! Žrtev je treba, da se narod dvigne! Naše geslo bodi: Gradimo narodno srečno bodočnost! — Drugo predavanje je imel dr. Kulovec o poglobitvi krščanske lisi v političnem življenju. V svojem govoru je podal sliko političnega dela v obče, očrtal pravega politika in razmere, ki jih mora ta poznati, da more uspešno delati na političnem polju, pa tudi učinek političnih vplivov na ljudstvo. Povdarjal je načelnost v politični stranki in dokazal, da ima le ona politična struja moč, ki se opira na ljudstvo.

Mnogo praktičnih navodil je dal učiteljstvu s svojega potovanja po Nemčiji, kjer se je najdalje mudil v München-Gladbachu, središču katoliških nemških organizacij. V jasnih potezah je pokazal, kako je ravno učiteljstvo poklicano v to, da pomaga katoliški misli med ljudstvom do veljave. »Dosegli bomo pravico, če bomo tudi delali za njo.« Ne iščimo zunanosti, ne hipnega efekta, ker to nam ne da garancije, da to tudi ohranimo! Zanesimo med ljudstvo notranjih, globokih, večnih idej! V petek se tečaj konča, o katerem bomo še poročali.

Politične novice.

— Spor v JDS. Včerajšnja »Jugoslavija« je poročala, da se je terek popoldne vršila v Narodnem domu v Ljubljani zelo burna seja načelstva Jugoslovanske demokratske stranke, na kateri se je razpravljalo o izključitvi dr. Žerjava, dr. Kramarja, Adolfa Ribnikarja in prof. Breznika iz stranke. Do definitivnega sklepa še ni prišlo, pričakuje pa se, da se bo izključitev izvršila. Kakor se torej vidi, pričenjajo treznjeji in poštenjeji elementi v JDS zmogovati in upati je, da bodo tudi zmagali. — Današnji »Slovenski Narod« dementira to poročilo kot »od kraja do konca zlobno izmišljeno fantazijo«. Po naših zanesljivih informacijah pa se je ta »zelo burna seja« zares vršila, burnejša, kakor je posneti iz »Jugoslavijske«.

— Novi politični dogovori. Kakor javlja »Pravda«, so ugotovili na eni zadnjih

vladnih sej, da je potreben za bodočo vladno delo stvaren program (potrdilo, da ga doslej nimajo! op. ur.) in da je treba novih dogovorov med koaliranimi strankami. Pašić je tozadevno že obvestil svoj klub in radikalc, so sklenili, da se udeležijo razgovorov o novem programu. Radikalci so baje tudi izrazili željo po spajanju strank. Z novim programom se je bavil tudi demokratski klub. Z ozirom na vprašanje o spajanju strank smatra demokratski klub to vprašanje za neoportuno. Izrazili pa so demokratski svoje nezadovoljstvo z rekonstrukcijo vlade v odsotnosti klubov, in so sklenili, da se o priliki ustvarjanja novega vladnega programa izvrši nova rekonstrukcija kabineta. Posebno ostro so debatirali o armadi. V svrhu revizije programa so demokratski pooblastili kot svoje zastopnike Ljubo Davidoviča, dr. Vojo Marinkoviča in dr. Veljkoviča. — Ako ti pregovori ne pripeljejo do cilja, bo nastala nova vladna kriza.

— Demokratski fašizem v Dalmaciji. V Splitu se vrši te dni kongres katoliškega dijaštva, ki ga je sklicalo kat. dijaško društvo »Pavlinović«. Fašistovska demokratska omladina je pri tej priliki napadla dejansko več udeležencev kongresa, med temi tudi bivšega poslanca Stanka Baniča. Vsled teh napadov je nastalo v okolici Splita veliko razburjenje, ker vidi okoliško prebivalstvo v teh napadih neprijateljsko gesto proti vsemu, kar je hrvatskega, in je sklenilo, da ne dovoli Splitanom več prihajati v okoliške vasi. Iz sinjske okolice pa je prišlo včeraj v Split nad 50 kmetov, da varujejo svoje somišljenike. Vsled tega priporočila glasilo demokratskih fašistov »Nova doba« vroče krvnežem mir, ker napadi ne morejo roditi nič dobrega. — Iz česar sledi, da demokratski fašizem stoji na slabih tleh.

— Klerikalci o Srbiji. Belgrajska »Samouprava« od 3. avgusta se hudeje na »Slovenec« članek »Za red v državi in občini« (v štev. od 29. jul. t. l.). Tam je med drugim napisano, da je svobodomislec dr. Neumann dokazal, da je podla laž trditev, da se jezuitje poslužujejo načela: Namen posvečuje sredstva. Potem pa nadaljuje »Slovenec«: »Če to frazo čestokrat zasledimo v srbskem časopisju, se prav nič ne čudimo, ker Srbijanci vsled burnega razvoja svoje preteklosti niso mogli slediti zapadno-evropskemu znanstvu... Drugače pa moramo soditi slovenske policajdemokrate.« — »Samouprava« oziroma njen informator je (namenoma?) spregledal, da vsebuje ta stavek za Srbe le »opravičilo«, kajti, če oni niso mogli slediti zapadno-evropskemu znanstvu, jim tega nihče ne očitata in ne predbaciva in ne šteje »zlo«, ker so tehtni vzroki tu, če oni oziroma njih velik del ni imel prilike vsled vednih vojak živeti izključno le znanstvu. To je smisel našega stavka. Da so pa tudi med Srbi ljudje svetovnega slovesa in znanja, tega ni nihče oporekal in sklicevanje »Samouprave« na srbske znanstvenike je čisto odveč, kakor je tudi odveč poziv »Samouprave« na našo adresno, naj imenujemo le enega svojih ljudi, ki so onim enaki. Ali »Samouprava« ne pozna n. pr. slavnega dr. Niko Županiča, kateremu je posvetila že več podlistkov?

— Koristen nasvet poslanca Drogenika. Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Izvedeli smo, da je poslanec slov. samostojne kmetijske stranke Drogenik na konferenci vladnih strank nastopil za razveljavljenje komunističnih mandatov in je predlagal, da naj se mandati komunističnih poslancev razdele med vladne stranke.

— Kjer hiša gori, grejmo se vsi! Iz Belgrada javljajo 4. t. m.: Soc. dem. voditelja Vit, Korač in Bukšeg sta danes prišla v Belgrad. Njihov prihod je v zvezi z razveljavljenjem komunističnih mandatov in z izročitvijo delavskih domov v socialdemokratske roke. Bila sta pri dr. Ribarju. Pribečeviću in Pašiću. Vlada je odobrila njun načrt. V vseh parlamentarnih krogih se obsoja ta korak socialnih demokratov.

— Ratifikacija turško-ruske pogodbe. Narodna skupščina v Angori je z 207 glasovi proti 1 odobrila pogodbo s sovjetsko Rusijo.

Dnevne novice.

— Regent Aleksander. Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Regent Aleksander se bo vrnil s Francoskega okoli 20. avgusta. Nato bo šel v eno naših kopališč.

— Slavnostni banket pri kr. namestniku. Kr. namestnik g. Ivan Hribar je priredil v sredo večer slavnostni banket, ki so se ga udeležili načelniki vseh drž. uradov, zastopniki cerkvene oblasti, vseučilišča, odvetniške zbornice, trg. zbornice, drž. in južne železnice, raznih drugih korporacij. Pri tej priliki je imel g. kr. namestnik govor, v katerem je povdarjal zmago slovanstva v svetovni vojni. Edino Rusijo pri tem krvavi, kar nas boli in peče. A to krvavenje je le prehodno. Slovenci moramo zabeležiti epohalen napredek. Slovenec je državotvoren element, slovenski jezik državni jezik, bela Ljubljana rezidenca kralja jugoslovanske krvi!

Srbi, Hrvatje in Slovenci tvorimo en narod in eno ter isto nedeljivo državo. Bog je ustvaril naše edinstvo, a kar je Bog ustvaril, naj človek ne skuša rušiti. Kr. namestnik je nazdravil junaskemu kralju Petru I. in prestolonasledniku princu Aleksandru, v katerima vidimo trdno vez vseh treh plemen.

— Službeno potovanje pokr. namestnika. Gospod minister in pokrajinski namestnik Ivan Hribar se je odpeljal iz Ljubljane včeraj ob 6.30 na službeno potovanje v Celje. Od 9. do 12. ure je gospod minister sprejemal zastopnike državnih uradov, vojaških oblastev, duhovništva itd. Po končanih sprejemih je gospod minister posetil celjskega opata g. Frana Ogradija, namestnika odsotnega komandanta mesta in celjskega vojnega okruha, podpolkovnika Frana Chestelicha in Jovana Naumovića, župana mesta Celje dr. Jurca Hrašovca in predsednika okrožnega sodišča dvornosodnega svetnika dr. Josipa Kotnika. Ob 13. uri je priredil gospod minister obed v veliki dvorani hotela Union. Ob 17.20 je nadaljeval svoje službeno potovanje v Rogaško Slatino.

— Odlični gostje na Bledu. Z Bleda se nam poroča: Tu se mudi bolgarski ministrski predsednik Aleksander Stambolijski. Z njim je došel bolgarski poslanik v Belgradu Ivan Todorov. Sem je dospela tudi Slovenec dobro znana in priljubljena češka pisateljica Gabrijela Preissova. — Odličnim slovanskim gostom želimo, da bi se v Sloveniji dobro počutili.

— Našim društvom! Na naših prireditvah se prodajajo ponavadi razglednice, ki niso vredne niti vinarja. Ne le, da se z razpečevanjem teh razglednic dela reklama za razne nemške tvrdke, tudi vsak čut za pravo lepoto se z njimi ubija med ljudstvom. Če vprašamo, zakaj to prodajajo, je odgovor: »drugih ni dobiti«. Zato opozarjamo vsa naša društva, da ima »Slovenska Straža« v zalogi več vrst lepih, umetniških razglednic. Obračajte se torej ob takih prilikah predvsem na pisarno »Slovenske Straže«, ki vam bo rada in hitro postregla. Na debelo stane 1 komad 80 vinarjev. Tako dobiti dobro in ceno blago, obenem pa koristite svojemu narodu, ker pomagata društvu, katerega naloga je pomagati neosvojenim bratom.

— Slovo poverjenika za kmetijstvo. Na podlagi ustave se je v Sloveniji začelo z likvidacijo poverjeništev. Včeraj se je poslovlil od uradništva g. poverjenik Fr. Demšar, želeč mu boljših uspehov, kakor jih je imelo pod njegovim vodstvom. Vodja kmetijskega oddelka je sedaj g. dr. Vrtačnik.

— Belgrajska »Republika« je objavila daljšo, zelo simpatično recenzijo o dr. Krekovi. »Socialnih esejih, govorih in načrtih«, ki jih je uredil Peter Grgec in so izšli kot 2. zvezek Znanstvene knjižnice Narodne Prosvete v Zagrebu. Recenzent najtopleje priporoča knjigo vsem srbskim čitateljem, zlasti onim, ki so iz demokratičnega šarlatanskega tiska navajeni, da v Slovenski Ljudski Stranki, katere eden izmed duševnih ustanoviteljev je bil pokojni Krek, vidijo samo klerikalce.

— Suša je napravila po polju ogromno škodo. Otave bo le prav malo in zato je že sedaj cena živini močno padla. Krompir je predčasno dozorel in bo seveda droben. Pesa, korenje, zelje itd. se vsled suše ni moglo razvijati. Posledica tega je, da so prasi ponekod padli celo na 50 K komad. Fižol je skoro popolnoma uničen. Tudi ostalim pridelkom razen žitu je suša močno škodovala. Ajdo, repo, zelje in korenje bo pa še rešil dež, ako bo dovolj namočil razsušeno zemljo. Kakor nam poroča iz Goriškega, je tam suša še hujša kot pri nas; tam odpada celo grozdje in sadje. — Včeraj je pa vendarle padel težko pričakovani dež, in sicer je deževalo v Ljubljani in vsi ljubljanski okolici, v Mariboru, Zagrebu in Osijeku. Ako bo padavine dovolj, se utegne tudi letina še popraviti.

— Promoviral je 31. julija na zagrebški univerzi doktorjem prava g. Rihard Pintar, odvetniški kandidat iz Novega mesta. Čestitamo!

— Plače železniških in drugih prometnih državnih nastavlencev so prevedene na dinarske plače. Tozadevna naredba je izšla v »Uradnem listu« št. 91.

— Vič. V nedeljo, 7. t. m. popoldne ob 4. uri priredi pevski odsek K. sl. prosvetnega društva na Viču vrtni koncert z ljudsko veselico pri gostilničarju Pavliču na Glincah. Sodeluje domača godba. Vabimo vse prijatelje petja, da se je udeleže. (K)

— Zakon o zaščiti države je bil objavljen v »Službenih Novinah« z dne 3. avgusta 1921.

— Kongres Saveza jugoslov. ženskih društev bo 1., 2. in 3. septembra v Ljubljani. Pričakuje se 500—600 udeleženk iz Srbije in Hrvatske. Slovensko žensstvo se marljivo pripravlja, da sprejme svoje južne sestre čim priščneje, pa tudi drugo slovensko občinstvo naj pokaže o priliki kongresa svoje simpatije in naklonjenost do naših srbskih in hrvaških sester. Udeležinke kongresa si ogledajo tudi našo prekrasno Gorenjsko. Nadejamo se, da jih

sprejmejo slovenske sestre, koder se bodo vozile, z najlepšo sestrsko ljubeznijo.

— Nesreča ali zločin. Dne 4. avgusta zjutraj so našli na savskem prostoru pod mostom pri Pogoniku, kateri leži med postajama Kresnice in Litija, 60-letno Marijo Globočnik, ki je baje v Kropo pristojna. Žena je ležala v svoji krvi, nezavestna je bila, toda dihal je še. Prenesli so jo v čuvajnico, od tam so jo pa prepeljali v Litijo, kjer so jo obvezali in ji vlivali skozi usta tekočo hrano. Ker se je mislilo, da jo bodo ohranili še pri življenju, jo je odposlalo litijsko županstvo s spremstvom v ljubljansko bolnišnico. Ob dveh popoldne so jo odpeljali z vlakom v Ljubljano; ker je bila med vožnjo popolnoma tiha, je spremljevalec mislil, da spi, toda ni spala, marveč med vožnjo je umirala — in umrla, kar se je konstatiralo, ko se je pripeljal vlak v Ljubljano. Globočnikovo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu, v kateri jo bodo sodniško raztelesili. Ni še ugotovljeno, ali se je zgodila nesreča, da bi bila Globočnikova padla iz vlaka ali z mosta na prod Save; ali je pa bila napadena in ubita ter oropana. Vsekakor je slučaj Globočnikove zelo skrivnosten in bodo imele varnostne oblasti dovolj posla, da ga bodo pojasnile.

— Iz D. M. v Polju. Lov naše občine se je oddal na dražbi za visoko ceno, namreč za 35.300 K. Spominjamo se še, da se je lov dal na dražbo, seveda iz gotovih vzrokov, ravno pred obč. volitvami, da so samostojni imeli več podlage za agitacijo proti županu J. Dimniku. Koliko je bilo vpitja po gostilnah in bahanja, kakor da bi se bilo zgodilo Bog ve kaj. Menili smo, da se bo denar tudi razdelil, a sedaj vse molči. Najemnik lova je denar že davno plačal, toda županstvo ga ne izroči upravičencem. Župan naj stori svojo dolžnost, mi zahtevamo naš denar, kakor veli postava. — Več kmetov.

— Drama za kulise. Vrtožba, dne 2. avgusta. V naši vasi se je zgodil pretečno nedeljo žalosten slučaj. »Slov. Čitalnica« je uprizorila igro »Tihotapec«. Med igralci je bil tudi nadarjeni in obče spoštovani kmečki fant Dominik Gorkič, ki je brat Franceta Gorkiča, uradnika v Gorici. Med bratoma se je že med tednom vnel prepir radi plesa, ki se je imel vršiti po igri. Na dan igre je bil zgoraj omenjeni nenavadno slabe volje in razdražen. Sicer dober igralec, je igral ta dan zelo slabo. Ko je po četrtem dejanju stopil za kulise, je bil ves iz sebe. Prijel je bajonet, ki je ležal na mizi, in ga zasadel v les z besedami: »Eden mora biti mrtev, jaz ali moj brat!« Nato se je zabodel v spodnji del života. Vsaka pomoč je bila v tem hipu brez uspeha. Rana je bila pregloboka in v pol ure je izdihnil. Ljudstvo se je razšlo, konec veselice je odpadel. Na vsak način čudovit in zelo tragičen konec kmečkega fanta-igralca, konec, ki ga še ne moremo prav umeti, niti izrekat i sodbe.

— Prostovoljno gasilno društvo v Dobrepolju priredi dne 14. avgusta t. l. slavnost 20-letnice svojega obstanka. Na sporedu je ob pol deseti uri sv. maša. Popoldne ob 15. uri ljudska veselica poleg železniške postaje z godbo, petjem, srečelom itd. — Vstopnina 2 dinarja, za gasilce 1 din.

— Zaradi prepotrebne nabave gasilnega orodja se preplačila hvaležno sprejemajo. — Vozne ugodnosti na državnih železnih. Inspektorat državnih železnic v Ljubljani je pooblaščen, da sme izdajati aktivnim častnikom, vojaškim in državnim civilnim uradnikom in učiteljem narodnih šol in njihovim rodbinam, kakor tudi vpolkojenecem te vrste in njih vdovam in otrokom, dalje slugam in njihovim rodbinam za eno potovanje nakaznice za polovično vozno ceno. — Prošnje se vlagajo na inšpektorat v Ljubljani in se morajo kolkovati s kolkom za dva dinarja.

Pred občnim zborom električne zadruga v Spodnji Šiški.

V »Slovincu« dne 10. maja 1921 sem obrazložil poslovanje električne zadruga v Spod. Šiški. Načelstvo električne zadruga ni bilo zadovoljno z mojim člankom in pojasnili. Pečati se hočem tedaj še enkrat s poslovanjem zadruga in ovreči nekatere neosnovane govore in trditve. Pečati se hočem tudi z izjavo, ki jo je priobčil »Slov. Narod« kot odgovor na moj članek in katero izjavo so podpisali nekateri — pripomnim izrecno le nekateri — člani načelstva. V dotični izjavi je vse, kar so zamogli navesti, to da sem nečlan, da se me je izključilo in da vedoma lažem. Ko sem to čital, sem se spomnil zadnjih porotnih obravnjav! Porota je imela opraviti z raznimi tatovi, goljufi in drugimi individui, katerih dejanja spadajo pod kazenski zakon. Vsi kaznivih dejanj obtoženi so trčili v prvi vrsti, da dejanja niso izvršili, da je obtožba neresnična in če bi smeli, bi vsi rekli, da državni pravdnik vedoma laže. Tudi članom načelstva v izjavi, ki so jo priobčili v »Slov. Narod«, ni preostajalo ničesar drugega, kakor to, da so moj članek v »Slovincu« kratkoma zavrnil z izjavo, češ da se vedoma lažem. S tem pa po mojem mnenju zadeva še ni rešena, kajti jaz sem v članku z dne 10. maja 1921, in sicer v zadnjem odstavku izrecno zaprosil gospode od načelstva električne zadruga, da me tožijo za te očitke. Če vedoma lažem, bom obsojen in gospod od načelstva bo s tem dano zadoščenje in pred člani zadruga bo-

do stali kristalno čisti, jaz pa bom pred vso javnostjo ožigosan kot lažnivec. Tega niso storili. Zakaj, — to oni sami najbolje vedo in znajo. Ne preostaja mi tedaj ničesar drugega, kakor da izjavim še enkrat, da vse očitke vzdržujem.

Z raznimi slepili se ne bode spravila zadeva s sveta. Gospodje okoli načelstva se ne bodo oprali s plakati, ki jih razobešajo v raznih izložbah trgovin in brivnic pred občnim zborom, ki se bo vršil dne 7. t. m. Ne bodo se oprali z novim poročilom o bilanci in tudi ne s poročilom o reviziji, ne bodo se oprali s sklepom dež. kot trg. sodišča na mojo pritožbo v Ljubljani, ker dotični sklep nikjer ne potrdi, da je bilanca, ki sem jo grajal, pravilna, ker nikjer ne zanika, da bi moje trditve glede nepravilne bilance ne bile prave. Dotični sklep razmotriva mojo zahtevo, da se odstrani načelstvo, in pravi, da je ta moja zahteva neutemeljena, ker jo zakon od 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, sploh ne predvideva. Dalje pravi dotični sklep — kar zadene opravičeno ali neopravičeno izključitev moje osebe, — da se ta spor med menoj in zadrugo ne dá v izvensporne postopanju rešiti, temveč, da imam pravico pritožbe na občni zbor, eventualno mi je odprta civilno-pravna pot. Nasprotno pa je moralo priznati načelstvo, da je moje postopanje glede izključitve Ivana Keršiča iz nadzorstva pravilno in se je tudi načelstvo pozvalo, da to izključitev izvede, oziroma vzame na znanje.

Grajal sem bilanco, podano na zadnjem občnem zboru, ta bilanca je bila nepravna in je malo upanja, da bi bila bilanca, katero se hoče sedaj podati, pravilnejša.

Revizija? — Če sedanji revizor ni našel točk, katere sem grajal v dopisu 10. maja, potem ni vredna počenega groša.

Po mojem skromnem mnenju bi moral revizor zaslišati tudi dotičnika, ki očita nepravilnosti. Tako bi mu bila dana možnost objektivne sodbe o poslovanju zadruga.

Sumljivo je tudi, zakaj se načelstvo ravno mene kot bivšega načelnika nadzorstvenega sveta, ki nisem hotel odobriti nepravilne bilance, tako brani in boji ter se me hoče iznebiti na ta način, da me izključi kot člana iz zadruga in sicer z motivacijo, češ, da sem škodoval ugledu zadruga.

Kako in na kak način sem škodoval ugledu zadruga, mi ni jasno in to mi tudi načelstvo ne more pojasniti.

Ako sem med drugim tudi to povedal, da si je načelstvo iz zadruga blagajne v svoje dobičkanosne kupčije izposojevalo zadruga denar, s tem vendar nisem kratil ugleda zadruga, mogoče je samo, da sem kratil ugled načelstva zadruga, kateri se pa nikakor ne sme identificirati z zadrugo. To trditev, kakor tudi vse druge, pa vzdržujem tudi še danes.

Zadrugo predstavlja vse članstvo, ne pa samo načelstvo.

Da se gospodje zavedajo, da imam prav in da so jim moja odkritja neljuba, dokazuje tudi to, da mi groze z odklopitvijo električnega toka. Češ, ako ne boš molčal, kaznovali te bodemo tako, da boš gmočno občutil ti in vse v tvoji hiši se nahajajoče stranke. Prav! Ali jaz se tudi tega ne ustrašim, ker pravica pred vsem!

Da pa ne bode preveč razburjenja, naj končno pripomnim še nastopno:

Govoril in pisal sem vedno o načelstvu zadruga. Zakaj? — Ker načelstvo je nasproti članom in javnosti odgovorno solidarno za vsa nepravilna dejanja. Izjavljam pa, da se nahaja v načelstvu mnogo članov, katerih osebno poštenje je vzvišeno nad vsako sumnjo, da bi se hoteli na kak nepravilen način okoristiti z zadrugnim premoženjem, so poštenjaki v vsakem oziru in pripoznam jim to, ker to vелеva čast in poštenje, če so tudi po večini moji politični nasprotniki. Sem za to, da se izloči politika v gospodarskih vprašanjih.

Kdo in kje so pravi krivci, naj pa preiskuje načelstvo, kajti to je njegova naloga. — Če se izkristalizirate, potem bode zopet vse v redu. O bilanci pa se bode govorilo tudi še pri sodnji, ko bo dana prilika dokazati nezmožnost gotovega gospoda, kateri zavaja sedaj člane načelstva le v neprilike. Fran Orehek.

Štajerske novice.

š Maribor. Danes ob 8. uri zjutraj se pripelje v Maribor kr. namestnik Ivan Hribar.

š Orlovska slavnost v Rimskih toplih. Celjsko orlovsko okrožje priredi 7. avgusta, t. j. v nedeljo, javen nastop. Dopoldanska slavnost, ki se vrši v Celju, kjer bo blagoslovljenje zastave Celjskega Orla, je za člane obvezna. Za goste, ki jim je prikladnejše, se vrši cerkvena slavnost v Rim. toplih ob sodelovanju 150 pevcev. — Ob pol 13. uri sprejem gostov v Rimskih toplih. Ob 15. uri telovadba v parku, potem prosta zabava s pestrim sporedom. Sodeluje salezijanska godba. Zvečer koncert pevske zveze »Ljubljana«. Prijatelji

krščanske ideje, pridite v obilnem številu, da pokažemo letoviščarjem Rimskih topli moč Orla!

š Bonalno društvo na Gomilskem bo v nedeljo 7. t. m. prinaljalo igro »Milkova Zalac«. Začetek točno ob 8. uri zvečer. — K obilni udeležbi vabi odbor.

š Vreme. Včeraj popoldne ob 4. uri je bila v Mariboru nevihta z nalivom.

š Zadeva dr. Franz paromlina v Mariboru se je snoči pred okrajnim sodiščem končala. Rzsodba bo razglašena danes. Lani meseca julija je bil ovađen trgovec Sirk radi slabe moke. Izjavil je, da jo je dobil iz paromlina dr. Franca. Ko so preiskali paromlin, so našli veliko pokvarjene moke in ugotovili velik nerod in nesnago. Dr. Franz se je izgovarjal na svojega ravnatelja, ki je pa pobegnil in med tem umrl. Zato se je cela stvar tako dolgo zavlekla.

Ljubljanske novice.

lj Gospod Pesek ne bo ljubljanski župan, kakor poroča včerajšnje »Jutro«, pač pa bo vlada v najkrajšem času odredila nove županske volitve za Ljubljano, katerih se seveda »razveljavljeni« komunistični občinski očetje ne bodo udeležili. Ker to poročilo še ni uradno, zato beležimo »Jutrovo« notico kot kronisti, o stvari sami pa izpregovorimo še, ako bo »Jutrova« vest uradno potrjena.

lj Ne pozabite! Danes zvečer ob 8. uri se začne dramski tečaj, ki ga priredi Ljudski oder v Ljubljani za vse one, ki so pripravljeni bodoče leto resno sodelovati na odru Ljudskega doma. Vpisovanje v ta tečaj se vrši še danes celi dan v pisarni SKSZ v 11. nad. Ljudskega doma in zvečer pred začetkom tečaja v pisarni Ljudskega odra v 1. nadstr. Ljudskega doma. Za ta tečaj vlada veliko zanimanje. Celoz bližnje okolice Ljubljane so se javili udeležniki in udeleženke.

lj V Rokodelskem domu je bil dne 3. t. m. zaključek dveh strokovnih tečajev. Tečaja za knjigovodstvo in krojaškega tečaja. Prireditve se je vršila v dvorani Rokodelskega doma in sicer na ta način, da so udeleženci obeh tečajev razstavili svoje zvezke in poslovne spise, oziroma risbe; udeleženci krojaškega tečaja tudi narejeno obleko. Obenem so pa udeleženci v javni preskušnji pokazali, kako dobro so si osvojili vso obsežno stvarino, ki jo je vodja knjigovodskega tečaja g. ravnatelj državne trgovske šole Josip Gogala v tečaju obravnaval. Udeleženci krojaškega tečaja, ki ga je vodil krojaški mojster v tukajšnjem drž. vzgojevališču g. Ivan Ravkar so pred zbranim občinstvom po dani meri izvršili risbe, ki so podlagi za prikojevanje. Vsa prireditve je pokazala, kako resno se trudi Rokodelsko društvo za izobrazbo svojih članov in s koliko vnuemo se udeležujoči člani strokovno izobraževalnih naprav, ki jih nudi društvo.

lj Organizacija javnih nameštencev, somisljenikov SLS namerava glasom odborovega sklepa dne 10. septembra 1921 prirediti svoj prvi zabavni večer. Da se natančno pogovorimo, je sklenil odbor, da povabi tem polom (brez posebnih vabil) vse gg. člane na sestanek, ki se vrši v soboto, dne 6. t. m. ob 20. uri v zadnji sobi kleti konzumnega društva na Kongresnem trgu. — Prosi se, da pripeljejo člani tudi družinske člane. Izvoliti bode treba veselični odsek, kateri reflektira posebno tudi na sodelovanje gospa in gospodinj. — Ker bo to prva društvena prireditev, bi bilo želeli, da se člani z rodbino sigurno udeleže tega sestanka. Istočasno se vrši odborova seja ter so vabljivi gg. odborniki, da se te seje polnoštevilno udeleže. — Osebnost vabila se ne bodo odposlala. — Odbor.

lj Zaprisega na ustavo na policijskem ravnanstvu. G. Nadsvetnik Kerševan je zaprisegel 4. t. m. na ustavo konceptne, pisarniške in kriminalne uslužbenice ter sluga.

lj Stavka zdravnikov? Sekundarji obče javne bolnice v Ljubljani izjavljamo, da nismo v nikaki zvezi z notico, ki je izšla v »Slovincu« št. 175, dne 4. avgusta 1921 pod zgoraj navedenim naslovom. Kar se tiče stavke se zavedamo svojih dolžnosti in do danes nismo imeli pouda, da bi o možnosti stavke sploh razmišljali; kar se pa tiče prispevkov za prehrano, se je našim željam že davno ugodilo. — Sekundarji obče javne bolnice, v Ljubljani, dne 4. avgusta 1921.

lj Veliko vrtno veselico v korist »Trgovskega doma« priredi slov. trgovsko društvo »Merkur« v nedeljo, dne 4. septembra t. l. na čast gostom ljubljanskega velikega semnja v hotelu »Tivolci«, pri kateri bo sodelovala godba »Zveze jugoslov. železničarjev« in društveni pevski zbor. Predlaga za to prireditev, ki se bo vršila na zelo široki podlagi, so v polnem tiru. Gg. člane in prijatelje društva že sedaj opozarjamo na to prireditev ter jih prosimo, da širijo zanimanje med svojimi stanovskimi tovariši za to veselico. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo potrebne »Trgovskega doma« v Ljubljani. Podrobnosti te prireditve bomo pravočasno priobčili.

lj Razgrajac. Na trgu Tabor je v poznih nočnih urah policaja aretirala Antona Grajsleka, ker je silno razgrajal.

lj Pokanje z biči v Ljubljani pogostoma vzemirja prebivalstvo. Policija pokalce z bičem strogo kaznuje.

lj Uspehi pogon. Policija in orožniki so v priporili skupen pogon, ker se je pri samostojni izvedeni pogonih dogajalo, da so vaganti in cigani uhajali ob pogonu policije v rajon orožnikov ali nasprotno. Ob pogonu je bilo prijetih 21 ciganov, med njimi več Hudorovičev iz Postojne, katere so po aretaciji izgnali iz naše države.

lj Aretirani tat koles. Detektiv Gerk je aretiriral v Sberbrih zelo nevarnega tatu koles, Ivana Peveca, kateri je ukradel v Ljubljani tri kolesa.

lj Nesreča. Ko se je peljal Matej K... s svojim vozom po Kolodvorski ulici, se je voz v slabo tlakovani ulici prevrnil in razbil Alojziju Vodniku 4 šipe. Škode ima g. Vodnik 1000 kron.

lj Povožil je s kolesom neki dijak na desn strani Dunajske ceste 7 let starega Anžeta Černeta in ga precej poškodoval.

lj Nevarna tatnica prijata. Policija je aretirala že predkaznovano sobarico nekega ljubljanskega hotela, ki je nujno osumljena, da je ukradla hotelirki približno 5000 in neki drugi gospe 3200 K.

lj Zaradi kopanja na prepovedanem prostoru so bile nazznanjene 3 osebe, ki bodo kaznovane.

lj Soba s hrano se odda kakemu gospodu za stalno. Poudbe pod »Soba«, glavna pošta, predal štev. 30.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.